

Třídící znak						
2	0	5	0	7	5	4 0

ÚŘEDNÍ SDĚLENÍ ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

ze dne 19. ledna 2007

k povaze zápisu správce cenných papírů do evidence Střediska cenných papírů

(dále jen „Středisko“)

Česká národní banka sděluje:

Správce cenného papíru, který je zapsán na účtu vlastníka cenných papírů ve Středisku, prokázal již dostatečně svoje oprávnění jednat za vlastníka cenných papírů Středisku, přičemž ze zákona tento zápis působí erga omnes. Případný požadavek emitenta vůči správci na prokázání práva jednat při výplatě dividendy nebo uplatnění jiného práva z cenného papíru za vlastníka cenných papírů je tedy nejen nadbytečný, ale jde též proti záměru zákonodárce zjednodušit prokazování oprávnění správce jednat za vlastníka cenných papírů cestou zápisu správce ve Středisku.

Ustanovení § 36 zákona č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, v platném znění (dále jen „zákon o cenných papírech“), týkající se správy cenných papírů a zápisu správce do centrální evidence investičních nástrojů vyvolává otázku významu tohoto zápisu při prokazování oprávnění správce jednat za vlastníka cenných papírů ve vztahu ke třetím osobám. Vzhledem k nezanedbatelnému praktickému dopadu na uplatňování práv investorů zaujala Česká národní banka k povaze zápisu správce do evidence investičních nástrojů toto stanovisko.

1. Správce zvláštního účtu ve Středisku

Středisko může podle čl. 41 odst. 9 Provozního řádu¹ Střediska zřídit **tzv. zvláštní účet**, při jehož vedení vykonává práva a povinnosti vlastníka cenných papírů ve vztahu ke Středisku vlastníkem pověřená osoba - **správce zvláštního účtu**, která dává Středisku všechny příkazy, které by mu jinak dával majitel účtu a Středisko mu předává všechny informace, které by jinak předávalo majiteli účtu. Emitent obdrží údaje o správcích cenných papírů na účtu vlastníka jako součást výpisu z registru emitenta.

Správce zvláštního účtu může být pouze osoba, která má příslušné povolení k poskytování investičních služeb, a které Středisko umožnilo tuto činnost zvláštní smlouvou, přičemž je nutno Středisku doložit mj. oprávnění jednat za majitele účtu. Podmínkou pro zápis banky nebo obchodníka s cennými papíry, kteří nabízejí úschovu a správu cenných papírů (tzv. custodiana) jako správce zvláštního účtu, je zmocnění majitelem účtu alespoň v rozsahu smlouvy o správě cenných papírů podle § 36 zákona o cenných papírech.

¹ <http://www.scp.cz/wwwscp/default.htm>

2. Zákonná úprava správy cenných papírů

Smlouvou o správě cenných papírů podle § 36 zákona o cenných papírech se zavazuje správce, že bude činit po dobu trvání smlouvy veškeré právní úkony, které jsou nutné k výkonu a zachování práv spojených s určitým cenným papírem, a vlastník cenného papíru se zavazuje zaplatit za to úplatu.

Podle § 36 odst. 2 zákona o cenných papírech je správce povinen učinit veškeré právní úkony, které jsou nutné k výkonu a zachování práv spojených s určitým cenným papírem, bezpochyby tedy i inkasovat výplatu dividend, a to i bez pokynů vlastníka cenného papíru. Ustanovení § 36 odst. 5 zákona o cenných papírech pak uvádí, že má-li správce vykonávat právo spojené s cenným papírem, je vlastník tohoto cenného papíru povinen vystavit mu k tomu plnou moc nebo nechat správce zapsat na svém účtu vlastníka v centrální evidenci investičních nástrojů.

Centrální evidenci cenných papírů je podle § 92 odst. 1 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, v platném znění (dále jen „zákon o podnikání na kapitálovém trhu“), evidence všech zaknihovaných cenných papírů vydaných v České republice, s výjimkou zaknihovaných podílových listů otevřeného podílového fondu, pokud jsou vedeny v samostatné evidenci a zaknihovaných cenných papírů vedených v evidenci České národní banky podle zvláštního právního předpisu upravujícího činnost České národní banky. Centrální evidenci cenných papírů vede centrální depozitář a osoby oprávněné vést evidenci navazující na centrální evidenci cenných papírů vedenou centrálním depozitářem, jejichž taxativní výčet je uveden v § 92 odst. 3 zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

Podle § 202 odst. 1 zákona o podnikání na kapitálovém trhu se do doby, než centrální depozitář převezme evidenci zaknihovaných a imobilizovaných cenných papírů vedenou Střediskem, nepoužijí ustanovení tohoto zákona upravující činnost centrálního depozitáře a Středisko vede evidenci zaknihovaných a imobilizovaných cenných papírů. Za současné právní úpravy tudíž není možné aplikovat ustanovení zákona o podnikání na kapitálovém trhu upravující vedení centrální evidence cenných papírů a tudíž ani činnost centrálního depozitáře.

Dle názoru České národní banky se tak použijí ustanovení jiných zákonů², které upravují činnost centrálního depozitáře, tedy i zákona o cenných papírech. Pokud daný institut není vázán na činnost centrálního depozitáře jako takového (například vícestupňová evidence), bude tuto činnost až do převzetí evidence zaknihovaných a imobilizovaných cenných papírů centrálním depozitářem vykonávat Středisko, a to zejména v případě, že tuto činnost vykonávalo již podle předchozí právní úpravy (např. přeměna podoby cenného papíru nebo výpočet průměrné ceny z obchodů kótovanými účastnickými cennými papíry za období šesti měsíců). V těchto ustanoveních se tedy, umožňuje-li to její povaha, centrální evidence (popř. centrální depozitář) cenných papírů nahradí evidencí Střediska (popř. Střediskem).

Úprava zápisu správce cenného papíru do evidence Střediska novinkou není, protože již zákonem č. 362/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se § 36 odst. 6 zákona o cenných papírech,

² Např. zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění, zákon č. 61/1996 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů, v platném znění, zákon č. 377/2005 o finančních konglomerátech, v platném znění, zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, v platném znění.

v tehdy platném znění, změnil tak, že „Má-li správce vykonávat hlasovací právo spojené s cenným papírem, je majitel tohoto cenného papíru povinen vystavit mu k tomu včas plnou moc nebo nechat správce zaregistrovat v evidenci střediska.“ Je zřejmé, že nebylo záměrem zákonodárce způsobit přijetím zákona o podnikání na kapitálovém trhu diskontinuitu právní úpravy a zápisy správce v evidenci Střediska mají působit i v přechodném období do převzetí centrální evidence cenných papírů centrálním deponentem. Kontinuita je tak dosažena právě aplikací nové úpravy obsažené v zákoně o cenných papírech ve znění účinném od 1. 5. 2004 na zápisy správců do evidence Střediska. Stačil-li zápis správce v evidenci Střediska pro výkon hlasovacího práva, je toto zajištěno tím, že propříště zápis postačuje pro výkon všech práv spojených s cenným papírem.

3. Zápis a význam zápisu správy cenných papírů

Platí tedy, že k prokázání oprávnění správce jednat za vlastníka cenného papíru je nutno doložit plnou moc nebo zápis správce ve Středisku a jednotlivé úkony nutné k výkonu a zachování práv spojených s určitým cenným papírem je správce povinen učinit i bez pokynů.

Vzhledem k tomu, že se v ustanovení § 36 odst. 5 zákona o cenných papírech hovoří obecně o výkonu práv spojených s cenným papírem, je zřejmé, že zápis správce ve Středisku, má působit erga omnes, nikoli tedy pouze vůči Středisku. Zápis správce ve Středisku je tak v tomto ustanovení postaven na roveň s plnou mocí.

Význam zápisu správy cenných papírů do evidence Střediska spočívá ve skutečnosti, že vlastník cenných papírů si zajistí správu svého portfolia jednorázově podpisem smlouvy o správě cenných papírů a není nucen opakovaně vydávat správci plné moci pro každý úkon a každý cenný papír. Vzhledem k tomu, že plná moc je požadována aktuální (obvykle nikoli starší tři měsíců), je institut zápisu správce ve Středisku významným usnadněním při vykonávání práv a povinností spojených s cennými papíry. Jednorázově tak odstraní duplicitní požadavky na prokazování oprávnění jednat za vlastníka cenných papírů a je též důležitým prostředkem z hlediska právní jistoty.

Nadbytečné požadavky emitentů způsobují praktické problémy zejména při prokazování oprávněnosti jednání správce za zahraničního vlastníka cenných papírů, kdy někteří emitenti požadují po správci duplicitní prokázání notářsky ověřeného oprávnění jednat za vlastníka cenných papírů (např. tzv. Notary Statement) v situaci, kdy právní řád dané země neumožňuje notáři toto osvědčení vydat. Takové požadavky zpříšňují podmínky pro výplatu dividendy do té míry, že umožňují emitentovi zadržovat výplatu dividendy, přičemž custodian není schopen prokázat svoje oprávnění jednat za vlastníka cenných papírů žádným emitentem požadovaným způsobem.

Viceguvernér

Ing. Miroslav Singer, Ph.D. v. r.

Sekce regulace a dohledu nad kapitálovým trhem

Odpovědný zaměstnanec:

Mgr. Matyášová, tel. 224 412 032